

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

E. R. Postma, Eindhoven

Jacob naar Laban (Gen. 30)

Lichtvoetig?

Daar gaat Jacob. Wie hij is? In elk geval de man die zojuist de eerste steen heeft gelegd van Beth-El: Huis Gods. Huis met een „bovenverdieping” en een imposante massief stenen trap, waarlangs engelen Gods opklimmen en afdalen, terwijl de HERE, de Huisheer, bovenaan staat en Jacob verzekert en bemoeit: zie, Ik ben met u en Ik zal u behoeden overal waar gij heengaat. (28 : 10-22)

Daar gaat Jacob, lichtvoetig? Haastig? (hij hief zijn voeten op en ging ... 29 : 1). Op weg naar het land van de stammen van het Oosten, naar Haran ingevolge Izaäks opdracht (28 : 2, 10). En we denken aan een soortgelijke reis : Eliëzer, Abrahams macor domus, op weg naar datzelfde land om een vrouw voor Izaäk te vinden (24 : 1 vv.).

Daar gaat Jacob, vanuit het „Huis-Gods” en het beloofde land, op weg naar Paddan-Aram, ver van Huis. En we herinneren ons Calvijns scherpe inzicht: Jacob, niet zo maar iemand, een willekeurig mens, een figuur uit een roman. Nee: het gaat hier om de aanvangen van de kerk, om de stamvader van Israëls twaalf stammen. Om een man, om een volk straks, waaruit de Messias geboren gaat worden. Om een man, beladen met de zegen van Abraham: in/met u zullen alle volkeren gezegend worden (12 : 3; 28 : 4; Gal. 3 : 14).

Eervol?

Daar gaat Jacob, prille aanvang van de kerk: zo is zijn plaats in Gods heilsgeschiedenis. Je zou denken: dit wordt een glorieuze tocht, een imposante geschiedenis. Met als centrale figuur Jacob met een stralenkrans, de onaantastbare: is hij niet Gods beminde zegen-drager? Viel op hem niet Gods keus en geviel hem niet als mindere de meerdere te zijn? Wij zouden hem willen opheffen – zoals Israël

(naar Jacobs nieuwe naam genoemd, Ps 105 : 2 ber.) dat zo vaak heeft gedaan.

Ja, maar Hosea, een profeet van God, een man die Gods woorden aan de Israëlitische man en vrouw bracht, die profeet had er een andere kijk op: „Jacob vluchtte naar het veld van Aram,

„en Israël diende om een vrouw „en om een vrouw was hij veehoeder” (Hos. 12 : 13, vgl. 12 : 3-7).

Dat is andere taal: in vluchten, dienen, knecht-veehoeder zijn valt niet veel glorieus’ en imposants te bespeuren: niet veel om op te roemen ...

De man aan wie het beloofde land is toegezegd, is smadelijk op de vlucht uit dat land. De man tot wie Izaäk zegenend sprak: „volken zullen u dienen ... wees heerser over uw broederen ...” (27 : 29 e.a.), die „heer” wordt knecht, veehoeder, een die dient ...

Niet omdat hij geen betere capaciteiten had, niet omdat hij vergeleken bij Ezau maar een min mannetje, een slap kereltje was (vgl. 29 : 3, 8, 10). Nee, het behaagde de HERE hem te verbrijzelen (Jes. 53 : 10a). De „knechtsgestalte” wordt al zichtbaar bij de aanvangen van de kerk. Hosea heeft het gezien en Paulus herkende het later ook (Rom. 9 : 11; 1 Cor. 1 : 26-28). Alleen zó is Gods Messias te herkennen.

Inhoud

- 65 Ds E. R. Postma,
Jacob en Laban (Gen. 30)
- 66 Drs H. Smit,
Gebedsruimte voor
onvermogen!
- 67 Ds G. van den Brink,
Pastorale Notities
- 68 In dienst van het
evangelie (3-slot)
- 69 T. Hoekstra,
Het Rookgordijn (2)
- 70 Drs O. Mooiweer,
Persschouw
- 71 Boekbespreking

Van harte welkom

Daar gaat Jacob. En Gods hand leidt hem. Van Rebecca zal hij gehoord hebben waar hij moest zijn. Maar nauwelijks heeft hij naar Laban gevraagd, of Labans dochter Rachel komt er al aan. Terecht spreekt Calvin hier van Gods zeer bijzondere voorzienigheid. De HERE is – als beloofd – met Jacob. Zou Jacob niet van moeder Rebecca hebben gehoord, hoe het Eliëzer indertijd bij een put was vergaan (24 : 12-15)? Jacob heeft zijn doel bereikt en tranen van vreugde springen hem in de ogen bij de ontmoeting met zijn bloedverwant. Aan de hand van de nodige informatie, uiteraard, herkent en erkent Laban hem als „zijn eigen vlees en bloed”. Hij omhelst hem en kust hem herhaaldelijk: blijf van hartelijke vreugde of overdrijving? Ziet hij de bruidsschat die Eliëzer meebracht weer in gedachten en hoopt hij op een herhaling? Hoe welkom is Jacob eigenlijk?

Gebedsruimte voor onvermogen!

Twéé lijnen van Goddelijke zorg

Heel bekend is de uitdrukking, dat de Here kracht geeft naar kruis. Onder het kruis hebben we te verstaan het leed en de moeite en de verdrukking, welke de kinderen Gods om Christus' wil te verduren krijgen. Die moeite kan zo groot zijn, dat zij onze kleine krachten ver te boven gaat. Maar we vertrouwen erop, dat de Here ons zulk een grote kracht zal geven, dat we het tot zijn eer volhouden. Hij geeft gróte kracht in onze moeilijkste omstandigheden.

Maar de Bijbel wijst ons ook op een andere lijn van Goddelijke zorg. De Here kan ook als het ware het omgekeerde doen: Hij kan ook de moeilijke omstandigheden aanpassen aan onze *geringe* kracht! Dat is, dacht ik, minder bekend dan het eerste. Het is misschien ook wel minder sprekend.

Maar juist om dat laatste willen we ons toch eens verdiepen in de evangelische *spráke*, die ook van die twééde lijn van Goddelijke zorg uitgaat.

Schriftgegevens aangaande de twééde lijn

In Psalm 125 vernemen we de geruststellende verzekering, dat de scepter der goddeloosheid niet zal blijven rusten op het erfdeel der rechtvaardigen, „opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken naar onrecht” (vers 3).

De gedachtengang is goed te volgen! Wanneer het ál maar zou doorgaan met die goddeloze heerschappij, ook over het leven van Gods rechtvaardigen, dan zou het voor die rechtvaardigen zó donker worden, dat zij tenslotte in de algemene maalstroom zouden worden meegetrokken: Willen we in leven blijven in deze tijd, dan kunnen we onmogelijk meer vragen, wat de Here van ons wil! Dan moeten we net als iedereen klauwen en graaien om nog aan een stuk brood te komen, ook al geven we daarbij alle gerechtigheid en ook alle barmhartigheid prijs! Laat dan de mens maar een wolf zijn voor zijn medemens! Wij moeten tenslotte léven! Zo zouden ook de rechtvaardigen gaan spreken tenslotte. En dan spreekt de dichter het vaste vertrouwen uit, dat de Here het zo ver niet zal laten komen! Hij zal de boze kracht van de moeilijke omstandigheden inperken wat zwaarte en duur betreft. Hij zal de moeite aanpassen aan de geringe kracht van zijn rechtvaardigen!

En dan de belofte van de Here Jezus zèlf! „En indien die dagen niet ingekort werden, zou geen vlees behouden worden; doch terwille van de uitverkorenen zullen die dagen worden ingekort” – Matth. 24 : 22. Ook de „grote verdrukking”, die er zijn zal, zal door de hand van de Here worden ingeperkt in duur en gewicht. Die moeite zal worden aangepast bij de geringe kracht van Gods uitverkorenen!

Eigenlijk is het wel te begrijpen, dat we onze aandacht nooit zo sterk hebben gericht op deze twééde lijn als op de éérste lijn die we hiervóór hebben genoemd. In

die tweede lijn komt ons onvermogen, onze maar al te geringe kracht, zo overduidelijk blóót en in het licht. Bij de eerste lijn werd die geringe kracht eigenlijk meteen „opgelost” in de grote kracht die de Here geeft! Ons onvermogen kwam daar niet zo akelig blóót te staan. Ik kan u niet vertellen hoe nu de samenhang van die beide lijnen is. Dat kan ik niet doorgronden. En dat schijnt ook niet nodig te zijn!

Gebeden in het spoor van de twééde lijn

We denken aan het toch wel bekende gebed van Agur, de zoon van Jake, in Spreuken 30 : 8 en 9. Hij vraagt daar niet, of de Here hem de kracht wil geven om – hetzij in armoede, hetzij in rijkdom – tot Gods eer te leven. Zijn vraag is een andere: Hij bidt zowel armoede als ook rijkdom van zich áf! Hij vraagt als het ware om een veilige levenswandeling op het midden van de weg – niet te zeer naar rechts, niet te zeer naar links: „... voed mij met het brood, mij toebedeeld; opdat ik, verzadigd zijnde, U niet verloochene en zegge: Wie is de Here? noch ook verarmd zijnde, stele en mij aan de naam van mijn God vergrijpe”.

Twee dingen vallen hierbij op. Allereerst de grote wijsheid, waarin Agur ook rijkdom van zich afbidt! We hebben hier te doen met een wijsheidsles voor volgende geslachten, die meer bewondering dan navolging heeft gevonden! In

de tweede plaats valt ons op, dat Agur de moed heeft zichzelf als het tegendeel van een geloofs-hèld te presenteren! Hij durft, hoorbaar voor de Here en voor de mensen, te zeggen, dat hij het niet áánkan: de armoede niet, de rijkdom niet. Hij vreest, dat zowel het ene als ook het andere te zwaar zal zijn voor zijn geringe krachten. Moge de Here de door Hem beheerste omstandigheden van Agur's leven aanpassen bij de geringe kracht van de bidder!

En dan komen we tot een zéér bekende bede: de zesde bede van het Onze Vader: „... en leidt ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze”. Bevinden we ons ook hier niet op het spoor van die twééde lijn?

Vraag/Antwoord 127: Prachtig, maar tòch ...

Prachtig is de uitleg van Zondag 52! Als daar wordt gesproken van de boze vijand, de satan, die het gehele wereldapparaat – met het mooie en met het verschrikkelijke daarvan – gebruiken kan om ons te brengen in zijn smeltkroes. En als daar gesproken wordt van die verradelijke „vijfde colonne”, die we in ons hebben, ons eigen vlees! Als daar onze zwakheid erkend wordt en de noodzaak beleden van de bekrachtiging door de Heilige Geest.

Ik zou die woorden van de catechismus niet graag willen missen!

Maar toch ... als je nu eens vanuit de catechismus zou willen terugredeneren naar de bede toe en als je uit de formuleringen van de catechismus zou willen afleiden, welke bede hier behandeld wordt, dan zou je komen op een gebed aan de Vader om in de verzoeking ons kracht te verlenen en om ons te sterken, als we ons al in die smeltkroes van de satan bevinden! Kortom, dan gaat het om een bede, die zich bevindt in het spoor van wat we de éérste lijn hebben genoemd. Dat zou nog goed vol te houden zijn in verband met het vervolg: „maar verlos ons van de boze”. Maar bij het begin van de bede is de verzoeking er nog niet en bidden we van harte, dat die niet kómen zal ook! Duidelijk een bede in het spoor van de twééde lijn! Nogmaals, wat is de catechismus mooi! Toch jammer, dat die tweede lijn in de uitleg wordt gemist!

In de schaduw van de vrome martelaren

Misschien vindt u wel, dat we met een

16 april 1988

ONTMOETINGS-DAG – VELUWEHAL

BARNEVELD

BARNEVELD

Centraal in ons land ligt het mooie dorp Barneveld. Per auto neemt u op de autosnelweg Hoevelaken – Apeldoorn de afslag Barneveld.

Per trein kunt u reizen over Arnhem en over Amersfoort. Vertrek Arnhem 8.43 uur en vertrek Amersfoort 9.56 uur.

heel ijl verhaal bezig zijn. Misschien vraagt u zich wel af, wat voor verschil het nu eigenlijk maakt, die eerste lijn of die tweede lijn. Nu, dan zal ik eens iets ophalen uit mijn eigen verleden.

Wij hadden thuis een boek van H. A. van der Mast, getiteld „Beelden en Schetsen uit de Kerkgeschiedenis”. Dat boek heb ik trouwens mogen „erven”, zodat het nog in mijn kast staat. Vader placht ons van tijd tot tijd uit dat boek voor te lezen. En daarbij werd ook aandacht besteed aan de martelaren van de Kerkgeschiedenis: Polycarpus, Perpetua, Felicitas, Johannes Hus, Savonarola, Hendrik Voes, Johannes van Esch, Guido de Brès . . . . .

Vader las die martelaarsgeschiedenissen op bewogen toon voor. En ik stelde mijzelf steeds weer de vraag: Zou jij dat ook kunnen voor Christus? Dolgraag had ik de kracht tot het martelaarschap in mij gevoeld! Maar het lukte niet. Ik probeerde mezelf op te pompen als een soort heilige meikever. Maar de conclusie was: Ik zou vreselijk bang zijn! Ik zou bibberen bij de gedachte aan die pijn! En als ik daaraan dacht, dan bibberde ik metterdaad!

Ik durfde daar niet over praten . . . met geen mens en al helemaal niet met God. Want ik voelde me een verrader van de goede zaak van Christus!

Niet praten daarover – al helemaal niet met God! En dat was nu zo’n grote ellendige vergissing. Was ik me die tweede lijn van de Goddelijke zorg en van het gebed maar bewust geweest.

Dat je tegen de Here kunt zeggen: O Here, bespaar mij dat, want ik ben zo bang, dat ik het niet zal kunnen. Dat je voor de Here mag gaan staan in al de bloótheid van je onvermogen. Dat je een vader hebt, tot Wie je mag spreken over je tekort aan kracht: „O Vader, leid mij daár niet in . . .!”.

De eerste lijn

De beide lijnen behoren toch bij elkaar. Want als die smeltkroes dan tóch komt? Als ik datgene, wat ik van me af gebeden heb, tóch zie naderen?

Nu, dan is het ook duidelijk, dat ik, die daar in al mijn blootheid voor God sta, ook door Hem zal moeten worden bekleed. Dan is het duidelijk, dat het voor 100% Zijn zaak geworden is, dat ik er dóór kom! Wonderlijk is dan de weg van de Here: Ik begin met oprecht te zeggen, dat ik zo graag behoed zou willen worden voor de smeltkroes van satan, die ik vrees. Maar als Hij mijn blootheid bekleedt, dan kan ik eindigen met vreugde, ook over de verzoeken – Jac. 1 : 2. De weg van de Here, ja! Maar daarom moet ik niet aan het einde willen beginnen, maar bij het begin. We willen zo graag starten als geloofsheld. Maar moeten we niet beginnen met het benutten van de ruimte, die God ons in ons gebed heeft gegeven om ons ónvermogen te belijden! Oprecht voor zijn aangezicht. De kracht is inderdaad geheel van Hem!

Jaarvergadering „Opbouw”

De jaarvergadering van de Persvereniging „Opbouw” wordt gehouden op **zaterdag 12 maart a.s.** in de **Jeruzalemkerk aan de Troosterlaan te Utrecht.**

In deze vergadering zal **Drs H. de Jong** van Amsterdam spreken over

„De toekomst van onze kerken.”

De vergadering begint te 10.30 uur. De kerk is vanaf 10.00 uur open, zodat men voor de aanvang der vergadering een kopje koffie kan drinken.

Het Bestuur

G. van den Brink, Rotterdam

Pastorale Notities

Wij weten

Het was me je weekje wel: van maandag tot zaterdag begraven onder de New Age. Het begon met m’n oudste catechisanten, die vertelden dat hun school ervan op de kop stond. Ze kwamen met een uitvoerig stencil van hun lerares Godsdienst; een door en door schriftuurlijk verhaal. Heerlijk als op een algemeen christelijke scholengemeenschap nog zó les gegeven wordt! Daarna schenen alle New-Age artikelen van de wereld over me heen te komen. Ik passeerde een New Age Centrum, dat ik nog nooit gezien had. Botste in de boekwinkel tegen een stapel New Age lektuur. En tenslotte tegen mijn collega de pastoor, die me meetroonde, naar zijn kerk om zijn nieuwe glas-in-lood ramen te bewonderen. Deze creaties van de kunstenaar Pieter Wiegersma brengen het Zonnelied van Franciscus in beeld. Daarin wordt God geloofd door „Broeder Zon, Zuster Maan en Sterren, Broeder Wind, Zuster Water, Broeder Vuur, Moeder Aarde en onze Zuster de Lichamelijke Dood”. De ramen toonden de

figuren van God, Christus, Maria, Franciscus, de kunstenaar, de godin Diana, het Egyptische teken voor Licht, het achtvoudig rad van het Boeddhisme, de tekens van de eucharistie, in Arabische letters een welkom voor de Islam, Germaanse runen, de alpha en de omega, „tekens van de Griekse wereld en symbool voor de alomvattende God, die door indaling in het vlees onze lichamelijke verheft voor eeuwig naar goddelijk niveau”. Toen werd het tijd om rust te vinden in het heerlijke, drievoudige *Wij weten* aan het slot van de eerste Johannesbrief.

Wat een vastigheid geeft dat tegenwoordig de diepe onzekerheid van de moderne mens, die doodsbang is voor wat hem overkomen kan en daarom houvast zoekt in de sterren, het occulte, waarzeggerij, de mystiek.

De mens van nu heeft een diepe afkeer van het *Wij weten*. Daar komt immers al onze narigheid vandaan! zegt hij. Wij weten dat we auto’s gebouwd hebben! Kijk maar naar de zure regen! Wij weten dat we atoombommen maakten! En chemische fabrieken! Kijk maar naar de vervuiling! We weten

dat we dogma’s opstelden en confessies: kijk maar naar de scheuringen! Men moet vandaag niets meer hebben van verstandelijk weten, onderscheidend denken, rationele schoolboeken, preken, exegeses enz. We beleven vandaag de eenheid met het universum.

Wat een armoe: welke vastheid ligt er in de sterren, in een horoscoop? In de profetie dat het watermantijdperk aangebroken is en dat de nieuwe wereld komt? Hoe heerlijk daartegenover de vastheid die de Here biedt. Wij weten niet waar het naar toe gaat in de wereld en we houden ons hart vast. Maar *wij weten dat we uit God zijn!* Is dat niet geweldig? Hebben wij heus altijd goed beseft dat christen-zijn zoiets groots was? Dat wie het Woord gelooft, verwekt is, uit het spora tou Theou (het „zaad” van God)? Kan een mens veiliger zijn dan wanneer hij uit God en in God is?

En dan het kerstevangelie: *Wij weten dat de zoon Gods gekomen is*”.

Wij weten niet waar het naar toe gaat. Maar we weten dat Gods Zoon gekomen is naar onze planeet, in onze schuld, in onze dood, op ons kruis. Dan kan het toch niet mis gaan!

Wat een verukkelijk weten is dat!

In dienst van het evangelie (3-slot)

Op 16 augustus 1987 werd in een bijzondere kerkdienst in de gemeente van Amsterdam-Centrum afscheid genomen van drs Christien Beman, in verband met haar vertrek naar Tanzania.

Behalve door de plaatselijke predikant werd bij die gelegenheid ook het woord gevoerd door de sekretaris van de Africa Inland Mission, Rev. M. Wheatley. Zijn (vertaalde) toespraak volgt hieronder.

*Stichting EvTA, Eck en Wiel,
girek. 9710 of bankrek. 33.03.03.724.*

Het zal misschien wel nuttig zijn om u iets over Tanzania te vertellen, als achtergrond voor de dienst die Christien daar gaat verlenen.

Het is een land waar nog steeds een derde van de bevolking behoort tot de Islam, en er zijn ook nog heel veel mensen die nooit van het evangelie gehoord hebben. Aan de andere kant zijn er veel kerken in verschillende streken in Tanzania. En dan moet u ook wel duidelijk voor ogen hebben dat het werk in Tanzania niet door buitenlanders geleid wordt, maar door mensen van het land zelf.

Op economisch gebied zijn er grote problemen in Tanzania.

Het is niet het enige land in Afrika waar dit zo is.

Wij denken soms, dat wij in het westen problemen hebben, maar als je naar Afrika gaat, dan leer je je zegeningen tellen.

Vanaf de onafhankelijkheid in 1961 is Tanzania onder de invloed gekomen van een Afrikaanse vorm van Marxisme, door zijn president Nyerere op een heel integere wijze nagestreefd.

En men begon wel met hoge idealen en men was ook niet anti-God.

Men begon met een uitgebreid program van nationalisering, dat veel bedrijven, banken en andere dergelijke ondernemingen omvatte.

Helaas hebben ze ontdekt, dat dit beleid niet zulke goede resultaten had en – zoals ik zei – president Nyerere was een integer man.

Niet zo lang geleden leverde hij in het openbaar kritiek op zichzelf en zijn politiek, en hij erkende dat men nu behoorlijk in de problemen is geraakt.

Het is een land in een overgangssituatie.

De nieuwe leider aan wie president Nyerere het gezag heeft overgedragen is een Islamiet en dit geeft sommige kerken enige zorg.

Economische problemen leggen hun beslag op iedereen.

Soms is het voor iedereen moeilijk om daar te leven.

Vaak kan je de dingen die je nodig hebt niet krijgen.

In de kerk werkt God en daarvan wil ik u een verhaal vertellen, zodat u kunt

zien, dat het belangrijk is dat wij oog hebben voor Gods zegeningen.

En ook al is het goed voor de dienstknachten van God te bidden, we moeten toch zien dat Gods bedoelingen groter zijn.

Wanneer God kijkt naar Zijn werk in Tanzania, ziet Hij niet alleen zendelingen. Hij ziet hen als een klein onderdeel van wat Hij doet in dat land.

Ik wil u toch wel aanmoedigen om verder te kijken dan alleen maar naar de mensen die van het ene land naar het andere kunnen worden gezonden.

En dan wil ik iets zeggen over één man die God heeft voorbereid op zijn taak. De Africa Inland Church in Tanzania wordt geleid door een bisschop.

Dat is niet zo zeer een zaak van theologen, zoals het in sommige van onze westerse kerken is.

Maar de naam bisschop is een titel die ze gebruiken voor gekozen leidinggevende personen in de kerk.

Tot voor kort werd de A.I.C. geleid door een oudere man, een bisschop voor het leven. Hij was een geestelijk man. Ik heb hem het Woord van God horen prediken.

Maar hij was een oude man, die niet meer mee kon wat opleidingsniveau betreft.

Zijn opleiding indertijd was goed geweest. Hij had ongeveer 6 jaar lager onderwijs gehad en Bijbelschool.

Maar het opleidingsniveau was intussen hoger geworden en veel jongeren hadden voortgezet onderwijs genoten. Hierdoor was deze man zo nu en dan tamelijk in het defensief. Hij was een beetje bang voor die jonge beter opgeleide mensen en zo nu en dan was hij bang voor Westerse zendelingen met hun vaardigheden en gedrevenheid.

U kunt wel begrijpen dat dit moeilijkheden gaf en er waren ook in de kerk mensen die ongelukkig waren met deze situatie en gefrustreerd raakten.

De Here heeft hem thuis geroepen. En de kerk kwam samen om een nieuwe leider te kiezen. En iedereen verwachtte dat de nieuwe leider wel de assistent-bisschop zou zijn. Maar om eerlijk te zijn, de assistent-bisschop leek veel op de bisschop.

God had Zijn eigen plan in deze situatie.

Er kwamen 100 predikanten bijeen om

een nieuwe bisschop te kiezen. Ze vergaderden en ze hebben gedacht: Wij kiezen samen deze man.

Aan het eind van die dag was een man gekozen aan wie niemand in het begin had gedacht.

Het was een man aan wiens voorbereiding God lang had gewerkt.

U moet begrijpen, dat ik niet over een zendingsactiviteit praat, maar over de Tanzaniaanse dominees en hun keus.

Zij kozen een man die nu de leider van de Tanzaniaanse kerk is: *bisschop Nyagwaswa*.

En dit is de wijze waarop God hem voorbereidde:

Als jonge man was hij opgeleid voor onderwijzer. Hij was christen en van christen-onderwijzer bracht hij het tot rector van een school voor voortgezet onderwijs.

Hij zette zijn opleiding voort en hij werkte een poosje op het Ministerie van Onderwijs in de hoofdstad.

Tenslotte nam hij vervroegd pensioen en werd hoofd van de Faculteit Engels aan de universiteit van Dar-es-Salaam. Zo staat hier een ontwikkeld man voor u en een man met kennis van bestuurszaken.

In de loop van zijn leven heeft hij niet alleen in Tanzania grondig gestudeerd, maar ook in de Verenigde Staten. Hij voelde zich zodoende geheel thuis zowel in de Westerse als in de Tanzaniaanse cultuur.

Hij begrijpt hoe deze vreemde mensen denken en doen.

Voor het volk van Tanzania zijn wij natuurlijk vreemdelingen.

Zijn eerste vrouw is gestorven en hij ontmoette zijn tweede vrouw in Amerika.

Zij komt uit Kenia en studeerde toen in Amerika. Zij is academisch en sociaal gezien op gelijk niveau met hem, en ook op haar gemak met mensen uit het Westen.

En dat kwam niet zo vaak voor.

En dan wat de geestelijke kant betreft: Hij is een man die God opmerkelijk gezegend heeft. Hij staat bekend als evangelist in Tanzania.

En toen hij met vervroegd pensioen ging van de universiteit, kwam hij bij het team van evangelisten, dat bekend staat als „African Enterprise”.

Hij werd een collega van de beste evangelisten, van wie sommigen in verschillende delen van de wereld hebben gereisd.

Daarom is Hij in zekere zin te beschouwen als een oecumenisch man.

Uw eigen dominé spreekt regelmatig voor de radio, en deze Nyagwaswa is ook een regelmatige radiospreker. Zijn radio-uitzendingen bestrijken heel Swahili-sprekend Afrika.

En dit is de man die God in Zijn voorzienigheid naar voren haalde om leiding te geven aan een groep kerken. Hij is de

man voor wie Christien in haar bediening zal gaan werken. Ik vertel u dit verhaal; ik hoop dat u hem nog eens zult ontmoeten, misschien volgend jaar. Wij hopen dat hij naar Europa zal komen.

Maar ik vertel u dit verhaal ook opdat u kunt zien hoe God in dit land in Afrika aan het werk is.
En wij moeten daarom niet alleen bid-

den, God zegene Christien, maar we moeten bidden: „God zegene Christien en helpe haar, dat haar werk kan worden ingepast in Zijn grote plan”.
Er is voor mij geen groter voorrecht, dan wanneer God mij laat zien hoe mijn kleine aandeel past in Zijn grote plan.

Dat is een overrompelende ervaring voor iedereen.
Rev. M. Wheatley

T. Hoekstra, Zwolle

Het Rookoffer (2)

Ex Libris

Er is niet zo erg veel waarvan een mens kan zeggen: „Dat heb ik helemaal zelf bedacht!” Dat geldt ook voor de punten die ik hieronder bij de beoordeling gebruik. Alleen heb ik de term 'leesbaarheid' ingevoerd, omdat die gemakkelijk te begrijpen is.

De realiteit

Klopt dit boek met de werkelijkheid? Kan ik mij voorstellen dat het op een middelbare school werkelijk zo toegaat als hier beschreven wordt? Mijn antwoord is: nee. Er is te veel met grote lijnen gewerkt; tussen al die mensen op school moeten er toch wel een paar zitten die werkelijk een hart voor hun medemens hebben! En trouwens, het ontslag van een lerares gaat niet zo gemakkelijk als hier voorgesteld wordt. Daar zitten nogal wat haken en ogen aan. Kan ik mij indenken dat men zo'n lerares op school niet wil handhaven? Ja, volkomen. Maar dan moet een rector niet aankomen met (zie blz. 15/16): „Niet omdat wij het gebeurde niet voor een keer door de vingers zouden kunnen zien. Tenslotte zijn wij allemaal mensen van vlees en bloed. „Juist op een christelijke school (een rooms-katholieke in dit geval) zou de vraag naar schuldbesef en daarmee de mogelijkheid van vergeving aan de orde moeten komen. Van christelijke invloed is aan deze school niets te merken en dat is heel ongeloofwaardig. Te midden van al die mensen zou er toch wel één moeten zijn die niet aan de steniging wil meedoen, één die zich over de gevallene wil ontfemen?”

Is het realistisch dat een lerares zó de kerstavond met een leerling doorbrengt die bijna haar zoon had kunnen zijn? Dat ze gaan dobbelen en dat de verliezer telkens een kledingstuk uit moet trekken? Een vrouw die daarmee begint, wéét toch wat ze doet? Dat is toch vragen om moeilijkheden? Dat is toch niet normaal meer? En ook: lag dit nu in het verlengde van een bepaalde ontwikkeling? Ik weet wel dat een mens in problemen tot dingen kan komen die niet

vallen onder wat anderen 'normaal' noemen, maar in dit boek zijn die problemen toch te weinig beschreven om het gedrag van Barbara te verklaren en de situatie geloofwaardig te maken. Samenvattend: er gaat van het verhaal weinig overtuigingskracht op mij uit.

De leesbaarheid

Is het boek spannend, leuk, aangrijpend, interessant, saai, langdradig? Ook zulke vragen kan men stellen en het antwoord zal dan erg persoonlijk zijn. Toch is een zekere objectiviteit wel mogelijk. De manier van vertellen, van het einde naar het begin, doet onnatuurlijk aan; het verhaal is soms moeilijk te volgen. Als je het boek uit hebt, moet je eigenlijk opnieuw beginnen en dan kost het nog moeite de gang van zaken op een rijtje te zetten. Van 'spanning' kunnen we mijns inziens nauwelijks spreken. Hiermee pleit ik niet voor 'gemakkelijke' literatuur en ook zeg ik niet dat een goed boek niet bij de afloop van de geschiedenis kan beginnen. Daarvoor ben ik te zeer gesteld op b.v. De Nacht der Girondijnen van J. Presser. Dat was ook een boekenweekgeschenk en daarin was het tijdsverloop ook niet eenvoudig. Maar wat een verschil! Dat boek kun je tien keer lezen en dan ben je er nog niet op uitgekeken. De leesbaarheid daarvan wordt ook gunstig beïnvloed door de overtuigingskracht die ervan uitgaat en die in Het Rookoffer veel te weinig aanwezig is.

De structuur

De volgorde waarin een geschiedenis wordt verteld, is een wezenlijk onderdeel van de structuur, maar daar ga ik nu niet verder op in. Een ander element

is de karaktersketching. En die is te oppervlakkig; we kunnen ons nauwelijks in de personen inleven. Het taalgebruik past bij de inhoud, Tessa de Loo schrijft goed Nederlands, gebruikt bijvoorbeeld de juiste bijvoegelijke naamwoorden om kort een persoon, situatie of gebeurtenis te schetsen. De ruimte, het schoolgebouw of Barbara's kamer, wordt niet beschreven. Er zijn weinig parallellen of contrasten. Er is iets afstandelijks, objectiefs, in het geheel. Wel is er duidelijke parallel tussen de geschiedenis van Chéri en Lea aan de ene kant en de relatie tussen Barbara en de jongen aan de andere kant. En dat ligt er naar mijn smaak nou net weer wat te dik op. Alles maken we mee via de beleving door Barbara. Ik vind dat de schrijfster ons zo op knappe manier confronteert met een gedrag dat toch al gauw onze afkeuring zal krijgen. Wij zien een kant van de zaak, een beleving waarmee we zelden kennis maken. Er ontstaat een zekere spanning tussen het afstandelijke dat in het boek aanwezig is en het subjectieve dat door deze benadering wordt opgewekt.

De originaliteit

Brengt dit boek iets nieuws? Geeft het ons een schok? Verdiept het ons inzicht? Is de aanpak gedurfd en toch geslaagd? Wordt er terecht een taboe verbroken? Allemaal vragen waarop ik niet zo maar ja kan zeggen. Er zijn twee dingen die typisch 'eigen' zijn voor dit boek: de tijdsvolgorde waarin verteld wordt (en dat is geen succes geworden) en het 'perspectief' dat bij Barbara ligt. Dat laatste is natuurlijk ook niet nieuw maar gecombineerd met wat ik genoemd heb „het schetsmatige” krijgt het boek daardoor wel een eigen karakter.

De ethiek

De moraal van het verhaal! Tessa de Loo heeft ons een vrouw beschreven die het tekort van haar huwelijk (een windstilte) wil inhalen en zich in het liefdes avontuur stort. De schrijfster blijft zelf zorgvuldig buiten het verhaal, er is wel een alleswetende verteller maar die komt nauwelijks aan het woord. Het is knap zoals de schrijfster ons de éne vrouw voor ogen zet, ook al missen we de diepgang. Maar tegelijk rijzen daardoor bij mij de bezwaren. Het is toch niet goed te praten wat er tussen lerares en leerling gebeurt? Maar allebei weten ze wel iets te vinden. Barbara ziet haar schuld niet in, zij wordt het slachtoffer van de anderen. De jongen schuift voor een deel de schuld op haar en vindt in zijn jeugd en in zijn carrière (toneelschool) voldoende aanleiding en argument om haar te verlaten. En terwijl zij allebei wéten dat ook hij haar op zal offeren, geven zij zich nog eens samen over aan hun hartstocht. Inzicht, schuldbesef, het is er niet. Alleen een noodlottige afloop maar die is het gevolg van verkeerde omstandigheden.

Barbara schaamt zich wel, maar alleen omdat ze zo naïef is geweest: „Het pad van deze droomleerling, dat door een gelukkig toeval korte tijd het hare gekruist had, voerde omhoog, terwijl haar pad naar de diepte leidde” (blz. 23)

Op grond van deze gebrekkige moraal, om niet te zeggen dit tekort aan moraal, wijs ik dit boek af. Leest u nu ook nog eens blz. 85: zij hebben voor het eerst seksuele gemeenschap en dan: „Buiten begon het gebeier van de klokken weer, er klonken stemmen op straat, en in een flits schoot het door haar heen dat dit een oproep was tot het bijwonen van de nachtmis, het feest van de maagd die onbevlekt ontving.” Dit grenst aan blasfemie! En het is nog goedkoop ook!

Ter afsluiting

Het boekje heeft beslist kwaliteiten, maar er zijn zó veel bezwaren aan te voeren dat het geheel toch geen geslaagd werk genoemd kan worden. En wat te denken van de titel? De bijbel kent wel het reukoffer, maar géén rookoffer. Mijn Van Dale vermeldt het woord ook niet. Wel is in dit boekje het verband tussen roken en offer duidelijk: Barbara wordt opgeofferd en de oorzaak is het roken door de jongen, maar toch is de titel wat gezocht.

Het voornaamste bezwaar zit evenwel in de moraal die uit dit boekje naar voren komt, en een werk dat ethisch gezien aanvechtbaar is, verliest daarmee ook literair gezien aan kwaliteit. Ik kan mij goed indenken dat christelijke boekhandelaren zoiets niet graag als geschenk aan hun klanten willen geven. En nu ben ik benieuwd of ik reacties van Opbouw-lezers krijg!

Persschouw

„De stille vijver

Levensproblemen – wie heeft ze niet? De vraag is maar hoe je er klaar mee komt. Soms zie je wonderlijke advertenties die je de oplossing van al je levensproblemen beloven. „Stuur een gefrankeerde envelop aan jezelf geadresseerd naar dat en dat adres en je krijgt per omgaande alle informatie over de oplossing van al je levensproblemen, mits je bereid bent om gedurende twee jaar elke maand f100,- te betalen.”

Stel je voor: binnen twee jaar van al je problemen af! En dat voor maar f2400,-. Dat is toch voor niets!

Ik heb, eerlijk gezegd, wel eens overwogen, zo'n envelop op te sturen. Wat zou er achter zo'n advertentie zitten, zo vraagt een mens zich af, nietwaar? Een religieuze sekte? Of een oosterse filosofie, een levensbeschouwelijk instituut? Of een particulier bureau voor

gezins- en huwelijksmoeilijkheden? Ik heb geen idee.

Misschien schuilen er wel heel goede gedachten achter die advertentie. Misschien is het toch pure suggestie. Misschien is het wel banale omkoperij.

Ik weet het echt niet.

Ik weet alleen één ding. „Slechts de stille vijver weerkaatst de sterren”.

Dat is een Chinees spreekwoord. Een waar woord. Een wijs woord.

Stel je maar eens voor: een vijver en een heldere nacht. De maan schijnt. De sterren pinkelen aan de donkere hemel.

Je zit op de oever. Roerloos. In het water weerkaatst het licht van de maan. Je kunt de sterren in de vijver zien schijnen. Het water is een spiegel.

Maar dan gooi je een steen in de vijver. De spiegel breekt. Rimpelingen verstoren de sterren. Wég is de hemel in het water. Onrust, donkerheid, chaos is ervoor in de

plaats gekomen. „Slechts de stille vijver weerkaatst de sterren.”

Men vroeg eens aan een beroemde psycholoog na een lezing die hij had gehouden: „Kunt u ons een praktische oplossing geven voor levensproblemen?” Weet u wat het antwoord was?

„Rust. Het ervaren van stilte.

Wie van richting wil veranderen moet eerst stoppen.”

Stoppen.

Stilte.

Ziedaar een uitweg uit een moeras van levensproblemen! Veel mensen doen het tegenovergestelde. Jagen maar door. Storten zich van de weeromstuit in allerlei acties en bezigheden. Maar problemen laten niet zo gemakkelijk hun prooi los. Je kunt troubles niet weg-werken, niet weg-eten, niet weg-drinken, niet weg-vrijen.

Stellingen bij de causerie over 'De toekomst van onze kerken' op de jaarvergadering van ons blad op 12 maart a.s. te Utrecht.

1. Ook voor de Nederlands Gereformeerde Kerken (verder NGK) staat geschreven dat wie zijn leven zal willen behouden, het zal verliezen. Niet onze kerkelijke toekomst is het belangrijkste, maar de komst van het Koninkrijk Gods. Het komt er voor de NGK op aan, daaraan dienstbaar te zijn.
2. De ware kerk van de belijdenis (de artt. 27-32 van het Nederlandse Bijbelgenootschap) en de NGK hanfen wel samen, maar vallen niet samen.
3. In ons naaste kerkelijke verleden van na de Vrijmaking hebben wij ons als kerken vooral op het model van de *profeet* georiënteerd. Wij zouden daarnaast iets kunnen hebben aan het model van de *nazireeër* in Israël. Dat wil zeggen dat wij het kerklidmaatschap bij de NGK meer op vrijwilligheid gaan baseren en dat we onze schamele kerkvorm getroost op ons nemen om temidden van de andere reformatische kerken in een sterk veranderende wereld een blij, ondubbelzinnig en onbekrompen aksent op het ene nodige te leggen.
4. Wanneer wij van mening blijven dat allerlei verschilpunten onder ons (over de zuster in het ambt, kinderen aan het avondmaal, zondagmiddagdienst, kindernevendienst) regelrecht en met volkomen zekerheid uit de Schrift zijn op te lossen, zullen wij bij het uitblijven van eenstemmigheid steeds weer onze geestelijke en kerkelijke eenheid om zulke bijkomstigheden op het spel zetten. Ten aanzien van het Schriftgezag moeten wij een stapje terug, willen wij niet in steeds kleinere groepjes van gelijkgezinden uiteenvallen.
5. Het eigene van de NGK waardoor zij een heus alternatief ten opzichte van de andere reformatische kerken vormen (noem het de geringe traditiegebondenheid met behoud van de hoofdzaak) komt in het algemeen meer in de steden dan op het platteland tot uitdrukking. Daarom zullen wij zuinig moeten zijn op onze stadskerken, ook als deze afwijken van het geijkte patroon.
6. In plaats van de uitzichtloze besprekingen met de Christelijke Gereformeerde Kerken over kerkelijke eenwording voort te zetten, kunnen we beter overleggen wat we, elk zelfstandig blijvende, in de praktijk samen kunnen doen.
7. Naast zending en evangelisatie biedt de ontwikkelingssamenwerking op theologisch gebied met kerken uit de derde wereld een veelbelovend perspectief en deze dient dan ook krachtig bevorderd te worden.

H. de Jong, Amsterdam

„Rust. Het ervaren van stilte. Wie van richting wil veranderen, moet eerst stoppen.”

Misschien is dat nog wel het beste (gratis!) advies.

Stoppen.

Stil worden voor jezelf

Stil worden voor God.

Ophouden steentjes in de vijver te gooien.

Uit pure ballorigheid. Uit louter frustratie.

Stoppen.

Om in de diepte de hemel te aanschouwen.

Om in de stilte de sterren te zien.

*Leg Heer uw stille
dauw van rust
op onze duisternis.
Neem van ons hart
de vrees, de lust,
en maak ons innerlijk bewust
hoe schoon uw vrede is.
(Gez. 463 : 4)*

Het lezen van dit indringende artikel in het overbekende en uitstekende evangelisatieblad: de „ELISABETHBODE” heeft mij stil gemaakt. Als ik dit zo formuleer heeft dat in dit verband uiteraard niets met een woordspeling te maken!

O. Mooiweer, Enschede

Boekbespreking

*Ruth Herzog,
Sjaloom, Naomi?
Kok Kampen, 1987*

De titel bevat geen heilwens, maar stelt de vraag: is er nog vrede te wachten voor onze kinderen? Het boek – een lange brief van een Joodse vrouw aan haar kleindochter – bevat meer twijfels dan zekerheden. Ook de ondertitel, „onvoltooid verleden tijd”, drukt uit dat de schrijfster 40 jaar na Auschwitz nog heerlijk gewond is. Daarom zou dit boek beter niet geschreven kunnen zijn: het bevat veel aanklachten en weinig aanwijzingen.

Het doel van de schrijfster is te waar-
schuwen, dat onze mensheid zich
in steeds erger mate vernietigt – tenzij
tijdig de waarde van de mens wordt in-
gezien. Maar niet wordt ingezien: dat
een mensheid, die op zelfvernietiging
uit is, aan zichzelf geen reddende waar-
den kan ontnemen.

Hoewel meermalen de Schrift wordt ge-
citeerd, wordt niet de verlossing in
Jezus Christus gezien. De „innerlijke
waarde” van de mens staat hoger ge-
noteerd dan Gods verlossende liefde.

Het verstaan van de Schrift is dan ook
bedroevend arm. Eigenlijk komt de
schrijfster niet verder dan het abc van
de Thora (waar ze grote nadruk op legt)
– maar er blijft een sluier over het Oude
Testament liggen, die alleen in Christus
zou wegvallen.

Vandaar ook termen als: Joodse God
(145), in den beginne was Auschwitz
(103, 142), ik wilde een kind (113), de
mensheid kreeg de tien geboden van de
Joden (99), wij Joden hebben de
mensheid de bijbel geschonken (99) en
vijf maal op 1 pagina wordt het recht
van de mens genoemd (8). Stel daar te-
genover, dat de Heere aan Mozes zijn
Verbondsworden schonk: 800 jaren
voordat de naam Joden ontstond.

De vertaling is erbarmelijk. Pleonas-
men als: weer terug, weer hersteld,
steeds weer opnieuw en alleen maar,
komen bij honderden voor; germanis-
men als: onderling i.p.v. onder elkaar,
in gemeenschap met elkaar i.p.v. sa-
men, terechtgesteld i.p.v. vermoord,
anders als i.p.v. anders dan, afgevoerd
i.p.v. weggevoerd, kleurlingen i.p.v. ge-
kleurde mensen, zijn niet van de lucht.
De Qumran-periode wordt ruim 2 eeu-
wen geleden gedateerd i.p.v. twee mil-
lennia. Een brief zal worden overlegd,
i.p.v. overgelegd.

Samenvatting: geen gelukkige bijdrage
tot de oplossing van het Jodenprobleem
– maar gelukkig geen roep om wraak,
eerder waarschuwing.

D.W.L.M.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Haren (Gr.)

Het scribaat der kerk berust thans bij:
H. Steegstra, De Esstukken 6, 9751
HB Haren (Gr.).

Het postadres der kerk blijft: Pieter
Wieringaweg 4, 9751 CN Haren
(Gr.).

Evangelische Stichting Jongerenhuisvesting Rotterdam. (E.S.J.R.)

Het bestuur van de E.S.J.R. zoekt per
augustus een enthousiaste hoofdbewo-
ner (m/v) voor het jongerenhuis aan de
Vierambachtstraat te Rotterdam.

Dit huis biedt 9 jongeren (studerend/
werkend) voor het eerste jaar woon-
ruimte en vormt zo o.a. een opstap voor
het zelfstandig op kamers wonen.

De hoofdbewoner zorgt één of meer
jaren voor het reilen en zeilen in huis en
treedt zonodig als „gastheer/gast-
vrouw” op.

KOLOFON

Redactie

Drs H. Algra
T. Hoekstra
Drs H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds K. Muller
Ds E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Tel.
03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min.
f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abon-
nementen uitsluitend bij de administratie.
Abonnementen kunnen ieder moment in-
gaan, doch slechts per 31 december eind-
igen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling):
f52,- per jaar of f28,- per half jaar. Voor
studenten f42,- per jaar. Buitenland f74,-
per jaar of f99,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

50 ct. per mm. Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Tel. 03404-22452. Post-
bus 244, 3700 AE Zeist.

De hoofdbewoner is daarnaast even-
eens huurder en werkend of studierend;
het betreft een onbetaalde functie.

Als deze functie jou wel lijkt, reageer
dan snel.

Voor inlichtingen kun je terecht bij:
Hilde Lagewaard, tel. 010-4771013 of
Cock Vonk, tel. 010-4778431.

Schriftelijke reacties voor 10 maart a.s.
te richten aan: Secretariaat E.S.J.R.,
Viergeverstraat 8, 3067 BW Rotter-
dam.

Stichting Diakonale Jeugd- huisvesting Zwolle – (SDJZ)

Op kamers in Zwolle

Ga je studeren in Zwolle en je zoekt
daar een kamer?

Dan kan de Stichting Diakonale Jeugd-
huisvesting Zwolle (SDJZ) je mis-
schien aan woonruimte helpen.

De Stichting is opgericht door de Chr.
Geref. Kerk en de Ned. Geref. Kerk
(II) te Zwolle.

Zij beheert een studentenhuus waar
plaats is voor 14 studenten en 2
hoofdbewoners.

Je woont zelfstandig, maar je behoort

wel tot een christelijke woongemeenschap!

De kamers van dit huis worden aangeboden voor de duur van 1 of 2 jaar. Vraag een informatie/aanmeldingsformulier aan bij: Secretariaat SDJZ, Staatsmanlaan 23, 8014 TW Zwolle.

Uit breder kring

Stichting Oost Europa Kontakt

De Stichting Oost Europa Kontakt stelt zich ten doel hulp te verschaffen aan de broederschap in de landen achter het IJzeren Gordijn, op basis van o.m. Galaten 6:10.

Deze doelstelling wordt nader geconcretiseerd in het z.g.n. Projekt-Adoptie-Programma. Dit programma biedt de mogelijkheid medefinancier/donateur te worden van één of meerdere projecten, voor een relatief klein bedrag per maand of per kwartaal.

Er kan een keuze gemaakt worden uit de volgende projecten:

1. Het Bijbelprojekt
2. het Jeugd- en Evangelisatieprojekt
3. het Voedselhulpprojekt
4. het projekt Golven zonder grenzen
5. het projekt Wielen voor het woord.

De stichting stelt zich bovendien ten doel christenen in de vrije wereld te informeren over de situatie van de kerk en de christenen in de verdrukking. Dit gebeurt via de krant „Woord op weg”, die gratis aan begunstigers en belangstellenden wordt toegezonden.

Voorts verzorgt de Stichting Oost Eu-

ropa Kontakt informatie-bijeenkomsten in den lande.

Via de Stichting Oost Europa Kontakt wordt u in de gelegenheid gesteld daadwerkelijk goed te doen aan uw huisgenoten in het geloof, daarginds in het donkere Oost-Europa. Het gaat om een christelijke handreiking ten behoeve van hen, die worden verdrukt en vervolgd en waar men liegende allerlei kwaad van spreekt om Zijnen wil.

Wij vragen u echter niet alleen om met gulle hand te geven, maar ook om de broeders en zusters in Oost-Europa op te dragen in uw gebeden.

Kortom, wij vragen uw steun in woord en daad, in gebed en gaven, nu en in de toekomst, opdat het Woord op weg mag blijven gaan.

Gospel for quests

19 maart a.s. houdt de vereniging „Gospel for quests” haar jaarlijkse ontmoetingsdag. Het thema is: *Gods grootheid*.

Enkele zendelingen zullen informatie geven over de cultuur en benaderingswijze van bepaalde groepen buitenlanders.

Er is een grote boekentafel aanwezig.

Ieder is hartelijk welkom!

Neemt u zelf een lunchpakket mee?

Voor koffie en thee wordt gezorgd.

Het programma begint om 10.00 uur en duurt tot ongeveer 15.30 uur. De dag wordt gehouden in de vergaderzaal van de Chr. Geref. Kerk, Witte Vrouwen-singel 28, Utrecht, bereikbaar met bus 4 vanaf het Centraal Station, uitstappen halte Stadsschouwburg.

Zeilkamp Eindhoven

Heb je zin in een oergezellige, waanzinnig sportieve, spotgoedkope vakantie voor de komende zomer?

Dan is dit je kans, want van 16 t/m 30 juli wordt weer het „zeilkamp Eindhoven” georganiseerd voor mensen van 18 tot 25 jaar.

De ingrediënten van dit kamp in het Friese Terhorne zijn: veel zeilen, bijbelstudie en andere gezellige activiteiten. En de prijs, ... daarvoor hoeft u het niet te laten: f350,-. Wil je meer informatie, of wil je je meteen opgeven, bel of schrijf dan met: Mars Holwerda, Biesterweg 29, 5615 AE Eindhoven. Tel. 040-124106.

Zo juist verscheen:

„DE LEER VAN ROME AAN DE BIJBEL GETOETST”

op 90 blz. en geschreven door Toon Vanhuyse (voormalig R.K. priester, in Antwerpen en Houthalen). Verlicht met enkele foto's.

Uitgave: „Marnix”, St. Lambertusstraat 16, 2600 Berchem. Aldaar is het nieuwe werk te bestellen. Prijs: Fr. 150,-.

Paasgroetaktie

8 Hongaarse tekstkaarten + adressen per set f5,25 bel of schrijf St. Oost Europa Kontakt Antwoordnr. 32, 6880 VB Velp 085-649908.

HEER, die ons ziet zoals wij zijn,
dieper dan wij onszelf ooit kennen,
kent Gij ons, Gij weet waar wij gaan,
Gij volgt ons waar wij zitten of staan,
Wat ons ten diepste houdt bewogen,
't ligt alles open voor Uw ogen.

Menko Biewenga

en

Henriëtte Strating

Wij zijn blij u te kunnen vertellen, dat wij zo de Here wil op 18 maart 1988 gaan trouwen.

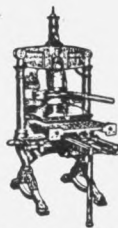
Om kwart voor twee wordt ons huwelijk gesloten in de trouwzaal van Hoeve Meerzigt, Zonnenberg 4 te Zoetermeer.

In het midden van de gemeente willen we Gods zegen vragen over ons huwelijk om zeven uur in de Oude Kerk, Dorpsstraat 59. In de dienst zal voorgaan ds H. G. L. Peels.

Van half negen tot half twaalf bent u van harte welkom in restaurant De Boerderij in de drie Hooibergen, Zegwaartseweg 31.

Ons toekomstig adres is: Abelenlaan 29, 8302 CS Emmeloord. Tel. 05270-16565.

BIJ GEBORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukwerk

Neem zelf een abonnement

U hoeft er
niet
(volledig)
achter te staan
om er (toch)
voor te zijn.

☐ kennismakingsnummers

☐ abonnement

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Opbouw
voor mij